

Otázka: Zvláštnosti koní

Předmět: Chov zvířat a veterinářství

Přidal(a): Martina R.

Koně patří do řádu lichokopytníků, kdy osa končetiny prochází třetím, největším prstem. Jsou to prstochodci, poslední články prstů jsou chráněny rohovitými kopyty. Řadíme je k středním až velkým býložravcům, a tudíž je jejich trávení přizpůsobeno rostlinné potravě.

Chrup

Všichni koně mají dvanáct třenových zubů, dvanáct stoliček a dvanáct řezáků. Špičáky najdeme u hřebců a bývají čtyři, není ovšem výjimka, že se vyvinou i u klisen.

Vlčí zuby (nevyvinuté třenové zuby) jsou stejně časté u klisen jako u hřebců. Tyto zuby ovšem mohou způsobovat problémy při krmení a uždění, proto se odstraňují. Celkově mají tedy hřebci 40 a klisny 36 zubů. Celková přeměna mléčných zubů na stálý chrup bývá kolem pátého roku života.

Zrak

Koně mají největší zorné pole ze všech suchozemských savců právě díky tomu, že jejich oči leží hodně po stranách hlavy. Bez natočení hlavy, vidí okolí v úhlu až 350°. Z toho vidí výšeč 65° obě oči; je to oblast binokulárního vidění, kde mohou koně lépe ostřit a rozpoznávají i hloubku a vzdálenost

Zbytek, tedy 285°, je monokulární, tuto část vidí „ploše“ vždy jen jedním okem a rozlišují

především pohyb. To mu umožňuje včas si všimnout predátora.

Pouze 10° výšeče mají „slepou“, a to zhruba metr před obličejem, a pak přímo za hlavou, která se pak táhne přes hřbet koně a za jeho ocas.

Hůře pak rozlišuje barvy, má schopnost bichromatického vidění (mají jen dva typy čípků), je tedy schopen rozeznat pouze dvě barvy a těmi jsou modrá a žlutá. Ostatní barvy vidí v odstínech šedi. Tento fakt ale nebyl dosud zcela potvrzen, některé studie tvrdí, že jsou koně schopni rozeznat i červenou, nebo zelenou barvu. Co se týká vidění ve tmě, je lepší cestu nechat na koni. Má větší oči a lépe ve tmě dokáže předměty rozeznat. Hůře pak reaguje na rychlé změny světla, např. nastupování do tmavého přepravníku, nebo vycházení z tmavé stáje do světlého prostředí.

Sluch

Koně jako lovná zvířata mají skvěle vyvinutý sluch a dokáží rozeznat každý nepatrný zvuk. Hlubší tóny nedokáží rozeznat tak, jako my, spíše je vnímají v podobě vibrací. Vyšší tóny již rozeznají výborně, na rozdíl od lidí. Jejich uši jsou pohyblivé a dokáží se otočit až o 180°, a zároveň se každé dokáže pohybovat nezávisle na druhém. Pomocí natočení jejich uší dokážeme rozeznat jejich chování a uvažování. Uši našpicované dopředu znamenají soustředění na něco před koněm. Jsou-li natočené do různých směrů, vnímá kůň více věcí okolo sebe. Má-li kůň natočené uši dozadu a kolmo k zemi, znamená to, že nás vnímá jako svého jezdce a naslouchá nám. Jsou-li ale jeho uši prudce našpicované dozadu, je kůň vzteklý a dává najevo svou nespokojenost. Jako chytré stvoření dokáže rozeznávat tón hlasu a reagovat tak na hlasové příkazy.

Chody

Rozeznáváme tři základní chody koně. Chody se liší v rychlosti a v pořadí nášlapu jednotlivých končetin.

Krok

Krok je nejpomalejší a nejméně namáhavý. Jeho rychlost se pohybuje okolo 8km/h a nohosled je téměř stejnosměrný. Slyšíme čtyři údery kopyt.

Klus

Klus je nejspolehlivější a nejpoužívanější, co se delších vzdáleností týká. Pohybuje se v průměru okolo 15km/h. Při klusu slyšíme pouze dva úder kopyt. Rozlišujeme tři druhy klusu.

Lehký klus: jezdec vasedá na vnější nohu v pravidelném rytmu.

Těžký klus: kůň zpomalí chod a jezdec již nevasedá.

Prodloužený klus: kůň jde v prodloužení a rychlejším tempu po delších stěnách jízdárny.

Cval

Nejrychlejší a nejnamáhavější chod. Jde o jakési skoky vyvolané především akcí zadních končetin, které nadnesou předek. Rychlost závisí na tréninku koně. V terénu se pohybuje kolem 30km/h, ale dostihoví plnokrevníci dokáží vyvinout tempo kolem 60km/h.

Nohosled koně jde takto: začíná-li levá zadní, pokračuje pravá zadní a levá přední a konečně pravá přední (kůň cválá vpravo). začíná-li pravá zadní a končí levá přední (kůň cválá vlevo).

Ve volném prostředí je jedno, na jakou nohu cválá. Při práci na kruhu musí být výkonnou nohou ta vnitřní.